

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-05-02

Diarienummer 0965/22

Avfallsavdelningen

Emma Hilmerссon

Telefon: 031-368 27 11

E-post:

emma.hilmerссon@kretsloppochvatten.goteborg.se

Systemval för förpackningsinsamling från villor samt plan för införande

Förslag till beslut

1. Kretslopp och vattennämnden godkänner förvaltningens förslag till insamlingssystem för småhus.
2. Kretslopp och vattennämnden ger förvaltningen i uppdrag att införa insamlingssystemet enligt föreslagen plan.

Sammanfattning

Ärendet föredrogs för Kretslopp och vattennämnden, 2023-04-25, § 16 som ett informationsärende. Nämnden har tidigare i samma ärende beslutat om insamling från flerbostadshus och återvinningsstationer.

Den 1 januari 2024 går insamlingsansvaret för hushållens förpackningar över till kommunerna. 1 januari 2027 ska förpackningar samlas in fastighetsnära från både villor och flerbostäder. I september 2024 ska en utbyggnadsplan redovisas till Naturvårdsverket där det beskrivs hur förvaltningen planerar att införa fastighetsnära insamling så att alla hushåll uppfyller lagstiftningen 1 januari 2027.

Förvaltningen förordar ett system med tre tvåfackskärl för villorna i Göteborg då detta sammantaget bedöms vara mest lämpligt. Systemet kommer ersätta nuvarande system, med mat- och restavfall i separata kärl, och införas i entreprenadområdena stegvis. I upphandlingen för Nordost med start 2025 och därefter i direkttilldelningarna för Centrum och Hisingen 2026 och i upphandlingen för Sydväst med start 2027.

Insamlingen av förpackningar i Södra skärgården kommer även fortsättningsvis ske från gemensamma insamlingsplatser.

Kretslopp och vatten

Marianne Erlandson
Förvaltningsdirektör

Bilagor

1. Kommunalt insamlingsansvar för förpackningar, systemval för förpackningsinsamling från villor samt plan för införande

Ärendet

Kretslopp och vattennämnden har att besluta om vilket fastighetsnära system som förvaltningen ska införa för villahushåll med start under 2025 samt på vilket sätt förvaltningen föreslår att insamlingen ska organiseras. Ärendet föredrogs för Kretslopp och vattennämnden, 2023-04-25, § 16. Nämnden har tidigare i samma ärende beslutat om insamling från flerbostadshus och återvinningsstationer.

Beskrivning av ärendet

Från 2027 ska samtliga hushåll ha fastighetsnära insamling av förpackningar. Då behöver förvaltningen ha ett system för fastighetsnära insamling från både villor, flerbostadshus och samlokaliserade verksamheter. Insamlingen ska finansieras av producenterna och det ska vara gratis för fastighetsägarna att få förpackningar hämtade fastighetsnära. Om ersättningen till kommunen inte täcker insamlingskostnaden för förpackningar får mellanskillnaden tas ut via avfallstaxan. Det är kommunerna som avgör vilken servicenivå som ska vara gratis.

Nämnden har tidigare under 2023 beslutat om insamlingen från flerbostadshus och återvinningsstationer. Detta förslag avser system som ska upprättas för insamling från villor och hur insamlingen ska organiseras.

Förvaltningens bedömning

Jämförda system

Det finns flera olika fastighetsnära system för villahushåll med många olika kombinationer. Det vanligaste i Sverige är fyrfacksinsamling som dryga 60-talet kommuner har infört. I Danmark är tvåfacksinsamling vanligt. Några kommuner i Mälardalen har insamling av förpackningar i plastpåsar i olika färg som eftersorteras optiskt i behandlingsanläggningen.

De två system som förvaltningen bedömt som aktuella i Göteborg är insamling i fyrfackskärl eller i tvåfackskärl. Vid en jämförelse av dessa två system är tvåfackssystemet det som bäst uppfyller förvaltningens krav på ett effektivt och flexibelt system som uppfyller lagstiftningen.

Vid ruttplanering innebär tvåfacksinsamling att avfall från olika boendetyper kan tömmas på en och samma runda. Både tvåfackskärl och singelkärl i alla storlekar kan tömmas i en tvåfacksbil. I en fyrfacksbil kan endast små insatsbehållare tömmas i de två övre facken och därmed inte flerbostadshusens kärl.

Det går inte att hitta ett system som fungerar för alla villor i Göteborg. Därför är det viktigt att välja ett system som kan modifieras för dem som behöver speciallösningar. Det kan tex handla om villor som behöver dela kärl på grund av utrymmesbrist. De kan då med förvaltningens förordade system tex dela på ett mat- och restavfallskärl men ha två kärl för förpackningar av plast och papper och ett för förpackningar av färgat och ofärgat glas och metall. Hushåll med stora mängder restavfall kan ha ett separat extrakärl för detta och så vidare.

Flexibiliteten för speciallösningar innebär även en större robusthet över tid. Definitionen av vad som kommer menas med fastighetsnära kommer troligtvis att mejslas ut under kommande år genom prövningar och domslut. Det är då viktigt att ha ett system som kan anpassas längre fram. Tänkbart är tex att alla villor inte kommer behöva ha alla förpackningsfraktionerna fastighetsnära utan några fraktioner med liten volym kanske kan hänvisas till en lättillgänglig insamlingsplats.

Det finns i dagsläget bara en tillverkare av fyrfacksbilar och fyrfackskärl varför tvåfacksinsamling innebär att marknaden är större för fordons- och kärlinköp.

Långsiktig organisation och drift

Hämtning av förpackningar från villor och flerbostäder föreslås upphandlas i Nordost och Sydväst samt direkttilldelas till Renova AB i Centrum och på Hisingen, dvs samma fördelning som idag gäller för vad som är direkttilldelat eller upphandlat. Fördelningen är starkt förankrad i organisationen, i den dagliga driften och levererar ett stabilt resultat i form av ett välfungerande hämtningsarbete i staden med få kundklagomål. Det nya insamlingsansvaret för förpackningar innebär stora förändringar och att luta sig mot den stabila driften ses som en stor fördel, att introducera en ny fördelning mellan vad som är direkttilldelat och upphandlat tros leda till problem både avseende tidsplanen vid planering och införande av förpackningsinsamling likväl som kvalitetsbrister i hämtningsarbetet när insamlingsarbetet väl har börjat.

I februari 2023 beslutade nämnden att upprätta ett auktorisationssystem för insamling av förpackningar från flerbostäder mellan 2024 och 2027. När auktorisationssystemet löper ut ska insamlingen införlivas i befintliga geografiska insamlingsentreprenader för bland annat matavfall och restavfall i enlighet med tidigare beslut om att insamlingen av returpapper ska införlivas i de geografiska insamlingsområdena (2021-03-17, §7, dnr 0885/20, Insamling av kommunalt avfall - direkttilldelning och upphandling).

Införandet planeras ske stegvis för villahushållen där Nordost är först ut 2025, därefter Centrum och Hisingen 2026 och sist ut är Sydväst 2027. Förpackningsinsamlingen från flerbostäder kommer inte ske stegvis utan kommer införlivas i samtliga geografiska insamlingsområde efter det att auktorisationssystemet avslutats sista december 2026.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Insamlingen ska vara gratis för hushållen och kommunerna ska ersättas för sina kostnader från producenterna.

Om ersättningen till kommunerna visar sig vara för låg jämfört med de faktiska kostnaderna kommer Naturvårdsverket att behöva höja ersättningen då producenterna enligt lagstiftningen ska bära hela kostnaden för

förpackningsinsamlingen från hushåll. Det innebär att avfallstaxan kan komma att påverkas mer under de första åren än på sikt.

Den ekonomiska modellen för ersättningen är baserad på erfarenheter av kostnader vid tvåfacksinsamling, fyrfacksinsamling och optisk sortering i kommuner som redan infört fastighetsnära insamling. Någon större skillnad i kostnad för de två jämförda systemen har inte kunnat verifieras.

Bedömning ur ekologisk dimension

Lagstiftaren har flyttat samlingsansvaret från producenterna till kommunerna samt infört krav på fastighetsnära insamling för att förbättra förutsättningarna för en effektiv avfallshantering där insamlingen av förpackningar och mat- och restavfall kan samordnas. När insamlingen blir fastighetsnära för fler är antagandet att fler förpackningar kommer sorteras rätt. Insamlingen i tvåfacksskärл möjliggör att insamlingen från villor samordnas med insamlingen från flerbostadshus vilket ger en effektiv avfallshantering.

När det blir norm med fastighetsnära insamling bidrar det positivt till målet i stadens avfallsplan om att 70 % av innehållet i restavfallet ska vara rätt sorterat.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen bedömer att fler kan ha fastighetsnära insamling med ett tvåfackssystem än med ett fyrfackssystem eftersom tvåfackssystemet är mer flexibelt.

Systemen är likvärdiga ur ett användarperspektiv och bedöms också vara likvärdiga för personer med funktionsvariation. Möjligtvis har fyrfacksskärл i sitt grundutförande sämre tillgänglighet då de bakre facken kan vara svåra att nå på grund av kärлens storlek.